מאי שנא מדרבא דאמר רבא אין חולין אלא אם כן מכירין משום דחיישינן לבית דין טועין. פירוש אם היו חולין אע"פ שלא הכירום היו סבורין בית דין אחר שהכירום בית דין ראשון ויחיירוה לשוק על ידי אותה חליצה ולא גרסי' מאי שנא מדרבא אמר רב סחורה ולא גרס הוי כמו וכו' וממילתיה דרבא קפריך כפירוש רבינו שמואל וזכר איתא בפרק מצות חליצה (יבמות דף קו. ופס) בספרים ישנים אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא חולין אע"פ שאין מכירין ואין חוששין לבית דין טועין בשעידו בבית דין אחר שחלצה לו שמיאנה שיחיירוה ע"י חליצה ומיאון זה שידעו שבית דין הראשון לא הכירום וכבא דידיה אמר אין חולין אלא אם כן מכירין דחוששין לבית דין טועין כדפריש"ם ורש"י גרס בפרק מצות חליצה (שם) איפכא בההיא דרב סחורה דחוששין לבית דין טועין ובההיא דרבא אין חוששין ופירש דקאי אלפיכך אין כותבין שאם כתבו לה עדים גט שחלצה לו מיאנה ולא כתבו ואשתמודעינהו דאחוהי דמיתמא הוא חוששין שמא חרלה גיטה לבית דין אחר ויעטו ויסברו שבית דין ראשון לא חלצו אלא אם כן הכירו לכך אין כותבין. ואין להקשות דכי לא יכתבו גמי ניחוש שמא יטעו בב"ד אחר ויעטו דהא אם יבאו עדים עלמן יוכלו ב"ד שני לברר על ידם אם הכירום ב"ד הראשון וכבא אמר כו' לפיכך כותבין ואין חוששין לב"ד טועין פי' הוחיל ואין חולין אא"כ מכירין כותבין עדים שרלו שחלצה (ד) אע"פ שאין מכירין ולא חוששין שמא טעו בית דין הראשון בהלכה וחלצו ואע"פ שלא הכירו וקשה דהשתא לא הוי ב"ד טועים דרב סחורה ורבא שוין דבית דין טועין דמילתיה דרב סחורה היינו ב"ד אחר ורבא היינו ב"ד הראשון ועוד דלפי גירסת רש"י צריך למיגרס הכא מאי שנא מדרבא אמר רב סחורה דממילתיה דרב סחורה פריך ומיהו יש ספרים דגרסי הכי אבל אין גרלה לר"י אלא כמה ספרים וכגירסת הספרים ישנים דמצות חליצה והתם אחרת מצות חליצה לא יפעו ב"ד ראשון ב"ד שני אבל לא להיכא דאמר שכיב מרע יש לי מנה אצל פלוני הערים כותבין אע"פ שאין מכירין דאין חוששין לב"ד טועין דבתר כל עדים סדקדקי ב"ד עליהם אי ידעי נוף החוב אי לא ולא יוציאו האי מנה בלא ראיה נמורה הלכך אין חוששין באן לב"ד טועין: **פים** האב תולש. מן פירות הקרקעות הללו שכתב לבנו אותן כל ימי חייו [ומאביו] לכל מי שירצה. ומה שהניח תלוש בשעת מיתה. הרי הוא ליורשים כולם: הסקשינן מה שהניח תלוש בשעת מיתה הוי ליורשין. אבל פירות מרובין שהניח בקרקע לא הוי יורשין כולן אלא דהאי בן בלבד שכתב לו נוף הקרקע. כלומר ולא הוי בכח

קסח א מיי' פ"ח מהל' זכיה ומתנה סל"ו סמג עשין סכ"ט טור"מ סי' רנ: **קסט** ב טוש"ע חו"מ סי' רלה סעיף ח:

רצתה. יעב"ן

קע ג מיי' פ"ו מהל' עדות הל"ד טוש"ע חו"מ סי' מו ס"ח:

קעא ד מיי' פ"ד מהל' יבום הל' כט סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סי' קסט סעיף ה:

קעב ה מיי' פי"ח מהל' גירושין הל' י סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קנה סעיף ח:

קעג ו מיי' פי"ד מהל' יבום הל' כט סמג עשין נג טוש"ע אה"ע סי' קסט סעיף ד: **קעד** ז מיי' פי"ח מהל' גירושין הלכה י סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קנה ס"ח: **קעה** ח מיי' פי"ו מהל' עדות ה: **קעו** ט מיי' פי"ב מהל' זכיה ומתנה הל"ג סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רמ סעיף ב:

נוש"א אה"ל ואם לא אמר דבר אחר אבל אם אמר אחר אינו כלום ח"מ ז' אחות אם יבוטל הבחנה לבטלין [בגיטין] אלו לבטל את הראשונה

רבינו גרשום

ודלמא בראוי לו בחזקו קאמר ליה. והכי נמי בראוי לה בכתובתה והכי נמי בראוי לו בבכורתו ואמאי נוטלן ונוטל את חובו: דתנן הטורכו את השדה סתם לא מכר לו את הבור ולא את הדות שבתוכה אע"פ שכתב לו עומקא ורומא וצריך ליקח לו מן הקונה דרך לילך לבור ולדות. שכשמכר לו את השדה לא שייר לעצמו שום דרך בשדה המוכר בעין יפה מוכר דברי ר' עקיבא: וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך. המוכר בעין רעה מוכר: ומודה ר"ע בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך ליקח לו דרך. דאפילו לא אמר הוץ מאלו לא היו מכורין בור ודות. וכיון דאמר חוץ מאלו לפטויי מילתא אתא. דשייר לו דרך בורו. אלמא כל לישנא יתירא לפטויי מילתא קאתי: הערים. ששמעו הצואה: כותבין בלשון עדות. שכך צוה פלוני: אע"פ שאין מכירין. נוף המעשה אם אותו פלוני חייב לו פנה או לא: לפיכך. הואיל ויטולין לכתוב' אע"פ שאין מכירין עיקר הדבר לפיכך כשבא היורש לגבות חובו אותו מנה מאותו פלוני. צריך להביא ראיה עדים שחייב לאביו שאלו עדים אינה ראיה שאין מעידין אלא על מה ששמעו מפי שכיב מרע: אינו צריך להביא ראיה. אחרת לפי שלא היו כותבין אלא אם היו מכירין שהיא חייב לו לפיכך אין צריך להביא ראיה אחרת אלא זו: אמר רב נחמן אמר לי הונא ר' מאיר אומר אין כותבין אלא אם כן מכירין וחכ"א כו'. והיינו איפכא מליישנא קמא: ואף ר' מאיר לא אמר. דאין כותבין אא"כ מכירין אלא משום דחיישין לב"ד טועין. דשמא יביאו היורשין כתב עדות הצואה לפני ב"ד ולא ידקדקו ב"ד אם עדים הללו שחתומים על אותה צואה אם לשום עדות הצואה בלבד חתמו או משום שחתו יורדין באשת שפלוני היה חייב לו יפעו ב"ד ויאמרו הראי לא היו הותמין אא"כ היו ידעין אלא עדות הצואה בלבד ויחייבוהו ליתן בלא ראיה אחרת. והיינו שלא כדין ומשום הכי אמרינן אין כותבין אא"כ יודעין הערב. ורבנן לא חייישי דליפעי ב"ד בהכי הלכך אין חוששין לב"ד טועין אלא כותבין אע"פ שאין מכירין וב"ד ידקדקו בדבר ולא יחייבו לו ליתן בלא שום ראיה אחרת: ומאי שנא. מילתא דרב דיבי מהתיא דרבא דאמר רבא אין חולצים. ב"ד ליבם אלא [א"כ] מכירין שזו יבמתו של זה. ומכירין נמי שזו מאמנת הוא ארוסה של זה שמאמנת בו לפיכך דאיכא דאמרי דאין חולצין ולא מאמנין אא"כ מכירין אם לא כתבו אותו ב"ד שחלצו [בפניהם] גם חליצה אי נמי מיאון שלא הסמיכו. ובאי עדים שהיו באותה חליצה לפני ב"ד אחר ואמרו ב"ד לא הסמיכו לכתוב גם חליצה כתבו לה אתם גם חליצה אי נמי מיאון כותבין לה זה ב"ד שני גם חליצה ומיאון אף ע"פ שאין מכירין היכם. מאי מעמא. אין חולצין ב"ד ראשון אא"כ מכירין לאי משום דחיישינן לב"ד טועין. דאיכא למיחש דאי לא היו מכירין ב"ד ראשון שבדי הללו ב"ד שני שלעולם לא היו נזקקין לחלוץ לחם ב"ד אי לאו דסכירין אותן וישב בכך והיו כותבין גם חליצה. והכא נמי לרב רימי לחדש לב"ד טועין. ומשני רב דימי בי דינא בתר בית דינא לא דייקי. הללו ב"ד שני לא ידקדקו על ב"ד ראשון אלא סבורין הן שלא חלצו אא"כ הכירו וסומכין הללו עליהן וכותבין [הלכך] אין חולצין אא"כ מכירין כדי שלא ישבו ב"ד שני אבל להיכא דאמר שכיב מרע יש לי מנה אצל פלוני הערים כותבין אע"פ שאין מכירין דאין חוששין לב"ד טועין דבתר כל עדים סדקדקי ב"ד עליהם אי ידעי נוף החוב אי לא ולא יוציאו האי מנה בלא ראיה נמורה הלכך אין חוששין באן לב"ד טועין: **פים** האב תולש. מן פירות הקרקעות הללו שכתב לבנו אותן כל ימי חייו [ומאביו] לכל מי שירצה. ומה שהניח תלוש בשעת מיתה. הרי הוא ליורשים כולם: הסקשינן מה שהניח תלוש בשעת מיתה הוי ליורשין. אבל פירות מרובין שהניח בקרקע לא הוי יורשין כולן אלא דהאי בן בלבד שכתב לו נוף הקרקע. כלומר ולא הוי בכח

הגהות הב"ח

(ה) רש"ב"ם ד"ה ידה וכו' שלא מחלה. ר"נ כלומר לאחוקי מיכח דעשאה שוחה כין סכיים ושחקה דמחלה לו כתובת' בכך כדלמיל בדף קנב: (כ) ר"ה ולא אמ' הדות וכו' ואמ"ם: (נ) ר"ה אינו צריך וכו' אא"כ הכירו ואלכך אינו צריך: (ד) תוס' ד"ה מאי אמר וכו' שלא אמלגה גם חליצה אא"כ שאין מכירין:

הגהות הגר"א

(א) כתובות מ: ב) גפ"ל סא:ד. ערכין.[מיל ז:] ג)[לקמן קסד. יבמות ק. כתובות כא. סנהדרין נ.] : ד) יבמות קי.: ה) [מלשון חוספות ד"ה מ"ם מדרבא וכו' אא"כ מכירין משום דחיישינן לב"ד טועין ולא סתיקשי ס"ם לאי גלאלה יפה דלי"ג והדין עמהם כמבואר בהמפרש]:

ידה על העליונה *(רצה) נוטלתן (רצה) נוטלת כתובתה. א) ישכיב מרע שאמר תנו מאתים זוז לפלוני בעל חובי כראוי לו נוטלן ונוטל את חובו ואם אמר בחובו נוטלו בחובו משום דאמר "כראוי לו" נוטלן ונוטל את חובו ודלמא "כראוי לו בחובו" קאמר? אמר רב נחמן: אמר לי הונא הא מני רבי עקיבא היא דדייק לישנא יתירא דתנן: גולא את הבור ולא את הדות אף על פי שבתב לו עומקא ורומא וצריך ליקח לו דרך דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים אין צריך ליקח לו דרך ומודה ר"ע בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך ליקח לו דרך אלמא כיון דלא צריך וקאמר, לטפויי מלתא קאתי, הכא נמי כיון דלא צריך וקאמר, לטפויי מלתא קא אתי: ת"ר ישכיב מרע שאמר "מנה יש לי אצל פלוני" העדים כותבין אף על פי שאין מכירין, לפיכך כשהוא גובה צריך להביא ראיה דברי ר' מאיר, וחכ"א אין כותבין אא"כ מכירין לפיכך כשהוא גובה אין צריך להביא ראיה אמר רב נחמן אמר לי הונא ורבי מאיר אומר אין כותבין וחכמים אומרים כותבין ואף רבי מאיר אמר אלא ג) משום בית דין טועין, אמר רב דימי מנרדעא. יהלכתא אין חוששין לבית דין טועין, ומאי שנא מדרבא ד) דאמר רבא אין חולצין אלא אם כן מכירין ליאין ממאנין אלא אם כן מכירין ליפיכך כותבין גט חליצה וגט מיאון ואע"פ שאין מכירין ה) (מ"ט לאו) משום דחוששין לב"ד טועין? לא, ב"ד בתר בית דינא לא דייקי, בית דינא בתר עדים דייקי: מתני' האב תולש ומאכיל לכל מי שירצה ומה שהניח תלוש הרי הוא של יורשין: גמ' תלוש אין מחובר לא והא

אחרת אלא שבתו לו כך: **ולא אם סדום.** וכגון (ו) שלא מחלה לו כך: **לא אם סבור.** שכבית: **ולא אם סדום.** שכבית אינן מכורין בכלל בית (כ) דלקח על פי שכתב לו שומקא ורומא של בית, דתקמים הן בפני עצמן ולא אתי שומקא ורומא אלא למקני שומקא ורומא כדלאמרן בפרק המוכר את הבית דמסתמא לא קני אינים שומקא ורומא: **ולריך למוכר ניקח לו דרך.** לבורו ולדותו שייר לעצמו דמוכר בעין יפה מוכר ולא שייר לעצמו דרך: **שאין לריך.** דהא "מון מאלו" לא הוה לריך למימר למטויי בור ודות דהא מסתמא לא קני לוקח אלא לטפויי לו שיור דרך לבור ודות עצמן נתכוין, ומיהו רבנן נמי מודו דכל ליכא יתירא יתירא לטפויי אתי סיכא דאיכא מידי לטפויי כי הכא בהך בריתא והא דאמרן הא מי רבי עקיבא היא' לאו דוקא דהוא הדין לרבנן אלא משום דאשכחן ברבי עקיבא בהדיא דדרים ליכא יתירא מוקי לה כר' עקיבא: **טעדים כותבין.** מה ששמעון זכרון עדות שהיתה בפיהו שאמר פלוני שכיב מרע שפלוני חייב לו מנה ומה ששמעו כתבו ותחתמו: **אע"פ שאין מכירין.** אלא הלוה לו אם לא נתחייב לו כלום אם לאו: **לפיכך.** שנתנו חכמים רשות לעדים לכתוב מה ששמעו אף על פי שאין יודעין אם אמת אם שקר לריכין היתומים להביא ראיה לעניים מלוהו פלוני, לעדים הללו מה ששמעו מפי הכשיב מרע כתבו והם לא ידעו אם ממש בדבריו אם לאו: **וחכמים אומרים אין כותבין וכו'.** דחיישינן לבית דין טועין שיראו שנתנו לו כתבו העדים ויהו סבורים שהעדים לא כתבו לוותה שכיב מרע עד שנקרו אחלה היטב וידעו שדבריו אמת כדאמר ריש לקיש בכתובות (דף יט.) אין העדים חותמין על השטר אא"כ נעשה בגדולו ואמר נמי' עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנתקרה עדותן בב"ד הלכך אין כותבין אלא אם כן מכירים שדבריו אמת: **אינו לריך כו'.** שכבר לא כתבו אלא אם כן הכירו (ג) ואינו לריך להביא ראיה מרע לתבוע לוה אלא דחיישי רבי מאיר לבית דין טועין שיהו סבורין שהעדים לא כתבו אלא אם כן הכירו ולא יצריכו ליורשין להביא ראיה: **הלכתא אין חוששין לבית דין טועין.** אלא כותבין אע"פ שאין מכירין לבית דין טועין. אלא כותבין אע"פ שאין מכירין ואין חוששין לבית דין טועין בשעידו בבית דין אחר שחלצה לו שמיאנה שיחיירוה ע"י חליצה ומיאון זה שידעו שבית דין הראשון לא הכירום וכבא דידיה אמר אין חולין אלא אם כן מכירין דחוששין לבית דין טועין דמילתיה דרב סחורה אמר רב הונא חולין אין חוששין לבית דין טועין דמילתיה דרבא אין חוששין מדרבא דאמר רבא אמר רב סחורה אין חולין אלא אם כן מכירין דחוששין לבית דין טועין ומודה דלפי גירסת רש"י לא גרס הכא מאי שנא מדרבא אמר רב סחורה דמילתיה דרב סחורה פריך ומיהו יש ספרים דגרסי הכי אבל אין גרלה לר"י אלא כמה ספרים וכגירסת הספרים ישנים דמצות חליצה והתם אחרת מצות חליצה לא יפעו ב"ד ראשון ב"ד שני אבל לא להיכא דאמר שכיב מרע יש לי מנה אצל פלוני הערים כותבין אע"פ שאין מכירין דאין חוששין לב"ד טועין דבתר כל עדים סדקדקי ב"ד עליהם אי ידעי נוף החוב אי לא ולא יוציאו האי מנה בלא ראיה נמורה הלכך אין חוששין באן לב"ד טועין: **פים** האב תולש. מן פירות הקרקעות הללו שכתב לבנו אותן כל ימי חייו [ומאביו] לכל מי שירצה. ומה שהניח תלוש בשעת מיתה. הרי הוא ליורשים כולם: הסקשינן מה שהניח תלוש בשעת מיתה הוי ליורשין. אבל פירות מרובין שהניח בקרקע לא הוי יורשין כולן אלא דהאי בן בלבד שכתב לו נוף הקרקע. כלומר ולא הוי בכח

מתני' **שכב פולס ומאכיל.** להכותב נכסיו לבנו לאחר מותו' קאי דאקאי ליה גופא מהיום ופירי לאחר מיתה ולכך מאכיל האב בחיי פירות שהם לכל מי שירלה אבל מה שהניח מתוכה לקרקע בשעת מיתתו אע"פ שעומד לחלוס הרי הוא של בנו מקבל מתנה ודוקא בנו שכל הכותב נכסיו לאחר אחי' מה שהניח מתוכה לקרקע בשעת מיתתו הרי הן של יורשים שלעתו אלא שבנו מקבל מתנה אלא בנו יותר מאחר בגמרא: **סרי פוס של יורשין.** ולא למקבל מתנה לבנו: **גמ'** **ומקשינן פלוס מין.** מה שהניח תלוש הרי הוא של יורשין אבל המתנה הרי הוא של מקבל מתנה ומקשינן ניהליה לאחר מיתה:

ה"ג